

Schulcz Patrik

A magyar nyelv használata a nyárasdi önkormányzatnál a képviselő-testületi tagok szemével

Bevezetés

Az utóbbi időben számos kutatás foglalkozott a dél-szlovákiai magyar lakosság települések, pl. Méhi (Včelince),¹ Párkány (Štúrovo),² Zsigárd (Žihárec),³ nyelvhasználatával, ezen belül az önkormányzati hivatalok nyelvhasználatával. Az egész területre kiterjedő Fórum-kutatáson kívül⁴ elsősorban a pozsonyi és a nyitrai magyar tanszék hallgatóinak a kétnyelvű (szlovák–magyar) hivatali nyelvhasználatot vizsgáló záró- és szakdolgozatai említhetők e témában.⁵ Számos záró- és szakdolgozat témája volt csak a magyar nyelv hivatali használata.⁶ Az említett munkákban azonban a szerzők általánosságban vizsgálták a polgármesteri hivatal, a képviselő-testület nyelvhasználatát, a lakosokkal történő kapcsolattartás nyelvét, kevesen készítették interjúkat tisztviselőkkel, legfeljebb csak a polgármesterrel vagy a hivatalvezetővel.

Az ebben a munkában bemutatott kutatás során a jelenlegi választási időszakban a nyárasdi (Topolníky) képviselő-testületben képviselőként tevékenykedő személyeket kérdeztem meg, velük készítettem interjút, hiszen az önkormányzat nyelvhasználatát nagyban befolyásolja az, mennyire tartják fontosnak a magyar nyelv használatát a képviselő-testületi tagok. Azért Nyárasd községet választottam vizsgálatomhoz, mert ez a szülőfalum, döntésem pedig azért esett erre a témára, mert a 18. életévem betöltése óta minden választáson az egyik szavazatszámláló bizottság tagja vagyok.

¹ BENEOVÁ 2015.

² HENDRICHOVÁ 2015.

³ SZABOVÁ 2015.

⁴ MRVA - SZILVÁSSY 2011. 37–58.

⁵ HERBERGEROVÁ 2009., CSINTÓ 2010., GAZDÍKOVÁ 2014.

⁶ CSIFFÁRIOVÁ 2012., ISTÓK 2012., GÁLOVÁ 2016., LOVÁSZEKOVÁ 2016.

A munka elméleti részében bemutatom, milyen nyelvtörvények vannak hatályban Szlovákiában, illetve azok milyen módosításokon estek át, ezen belül részletesen kitérek a kisebbségi nyelvhasználati törvényre.

Munkám második felében bemutatom Nyárasd községet. Kitérek arra, földrajzilag hol helyezkedik el, az írott források alapján röviden bemutatom történelmét, a népszámlálási adatok alapján közlöm a lakosság számát és a nemzetiségi megoszlást. Továbbá szó esik arról is, milyen szervezetek működnek a községben, s a legutóbbi, 2014-es kommunális választásokon milyen arányban kerültek be az egyes pártok jelöltjeiből képviselők a képviselő-testületbe.

A munkám érdemi részét a képviselőkkel kitöltött kérdőív válaszainak bemutatása képezi, ezek alapján átfogó képet kapunk arról, milyen nyelvű kampányanyagokat használtak a 2014-es kommunális választás kampányában a képviselőjelöltek, illetve hogyan vélekednek a magyar és a szlovák nyelvhasználatáról, milyen nyelven zajlanak a községben az önkormányzati ülések. Továbbá a képviselő-testületi üléseken készült videofelvételek alapján vizsgálom az önkormányzati ülések nyelvezetét. Elsősorban azoknak a képviselő-testületi tagoknak a felszólalását figyeltem, akik kitöltötték a kérdőívemet, így össze tudtam vetni a kérdőívre kapott válaszokat a valósággal.

A nyelvhasználat szabályozása Szlovákiában a rendszerváltás után

A rendszerváltás után elfogadott, a nyelvhasználatra vonatkozó törvényeket két szempont alapján alkotta meg a szlovák parlament: a fontosabbnak vélt szempont az volt, hogy erősítsék és terjesszék az államnyelvet, azaz a szlovák nyelvet, a másik szempont pedig a kisebbségi nyelvhasználat törvényi szintű szabályozása volt – ez utóbbi elsősorban a kormányzati szerepet kapott magyar párt(ok)nak volt köszönhető. A hivatalos kommunikációt, ezen belül az önkormányzatok nyelvhasználatát két törvény határozza meg: az úgynevezett államnyelvtörvény és a kisebbségi nyelvtörvény. A törvényeket Szabó Mihály Gizella tanulmánya alapján foglalom össze.⁷

Az államnyelvtörvény és a kisebbségi nyelvhasználati törvény önkormányzatokat érintő rendelkezéseinek jellemzői

A Szlovák Nemzeti Tanács által 1995-ben elfogadott és 1996. január 1-jétől hatályos 270. számú törvény⁸ – az ún. államnyelvtörvény – váltotta fel az 1990. évi

⁷ SZABÓMIHÁLY 2002. 19–40.

⁸ <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-270> címe „Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom jazyku Slovenskej republiky (A Szlovák Köztársaság államnyelvééről)”

nyelvtörvényt.⁹ Az államnyelvtörvény a szlovák nyelvet hivatalossá tevő 1990-es nyelvtörvényt „fejleszti tovább,” a szlovák nyelv használatát kiterjeszti az oktatásügyre, a közművelődésre, a rendvédelmi szervekre, a tömegtájékoztatásra, a hadseregre, a tűzoltóságra, a bírósági eljárásra, a gazdasági életre, az egészségügyre. Az 1.§ szerint a törvény az egyházak nyelvhasználatát és a kisebbségi nyelvek használatát nem érinti. Az államnyelvtörvény értelmében a Szlovák Köztársaság egész területén a szlovák nyelv előnyt élvez más nyelvekkel szemben, a szlovák nyelv a hivatalos érintkezés nyelve szóban és írásban.¹⁰

Az 1999-es kisebbségi nyelvhasználati törvény elfogadásának oka részben az 1998-ban jóváhagyott kisebbségvédelmi keretegyezményből következő kötelezettségek teljesítése, részben pedig az 1995-ös államnyelvtörvény következtében kialakult jogi vákuum megszüntetése volt. Az 1999. évi 184. számú törvény címe szerint a nemzetiségi kisebbségek nyelvhasználati jogait szabályozza, azonban az 1. § értelmében a törvény valójában csak a hivatali érintkezés területére vonatkozik.¹¹

Ugyan az államnyelvtörvénynek vannak a kisebbségi nyelvhasználatot érintő aspektusai, a kisebbségi nyelvhasználat jogi kérdéseit főként a kisebbségi nyelvtörvény határozza meg. Az önkormányzati kisebbségi nyelvhasználati rendelkezéseket szintén a kisebbségi nyelvtörvény tartalmazza. A kisebbségi nyelvhasználati törvény 1999-es eredeti szövege értelmében¹² azokon a településeken, ahol a kisebbségnek az összlakossághoz viszonyított számaránya legalább 20%, a közigazgatási szerv köteles megteremteni a kisebbségi nyelvhasználat feltételeit. Mivel a 20%-os küszöb alatti települések esetén a törvény nem tiltja a kisebbségi nyelv használatát, ezért a küszöböt úgy is fel lehet fogni, hogy a felett a község köteles megteremteni a feltételt, az alatt lehetséges ugyan, de a községnek nincs ilyen kötelezettsége.

Az önkormányzati nyelvhasználat szinterei

A kisebbségi nyelvhasználati törvényt 2011-ben módosították, a módosítást is figyelembe véve elemzi a kisebbségi nyelv használatának lehetőségeit az önkormányzatoknál Cúth Csaba,¹³ aki bemutatja a kisebbségi nyelvhasználat

⁹ <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-428> – a törvény már nem hatályos

¹⁰ <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-428> – a törvény már nem hatályos

¹¹ SZABÓMIHÁLY 2002. 27.

¹² <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1999-184> címe „Zákon o používaní jazykov národnostných menšín (A nemzeti kisebbségi nyelvek használatáról)”

¹³ CÚTH 2011.

jogi kereteit, de azt is, hogyan valósulnak meg ezek a rendelkezések a gyakorlatban. Az önkormányzati nyelvhasználathoz egyértelműen az ügyfél és a hivatal közötti szóbeli, illetve írásbeli érintkezés tartozik. Ide sorolhatjuk továbbá a községek, hivatalok, utcák, közterek kisebbségi nyelvű megjelöléseit, az egyéb feliratokat, a nyilvánosság számára kötelezően közzé teendő információkat, illetve az önkormányzat működése során megvalósuló nyelvhasználatot is. Cúth Csaba alapján a következő kommunikációs eseménytípusok különböztethetők meg.¹⁴

- A. Az ügyfél és a hivatal közvetlen kapcsolata – szóban
- B. Az ügyfél és a hivatal közvetlen kapcsolata – írásban
- C. A nyilvánosság számára kötelezően közzé teendő információk
- D. Nyelvhasználat az önkormányzat működése során

A. Az ügyfél és a hivatal közvetlen kapcsolata – szóban

A kisebbségi nyelvhasználati törvény kimondja, hogy a közigazgatási szerv és annak alkalmazottjai nem kötelesek ismerni a kisebbségi nyelvet. Ez a tény komolyan akadályozza a nyelvi jogok érvényesíthetőségét, ugyanis a hivatalnokok, hivatalvezetők könnyen e mögé a jogszabály mögé tudnak bújni. A közigazgatási szervnek azonban biztosítania kell a kisebbségi nyelvű ügyintézés, így a szóbeli érintkezés esetén, ha nincs kisebbségi nyelvet beszélő alkalmazott, tolmács segítségével kell lehetővé tenni az ügyintézés. A magyar többségű településeken nem okoz problémát a kisebbség nyelvét (azaz a magyart) ismerő személy alkalmazása, ahol azonban a magyarok részaránya csekély mértékben haladja meg a 20%-ot, ez problémát okozhat.

B. Az ügyfél és a hivatal közvetlen kapcsolata – írásban

Az írásbeli érintkezés feltételeit sokkal kedvezőbben meg lehet teremteni, mint a szóbeli érintkezését, hiszen az ügyet a hivatal a kisebbségi nyelvet ismerő kollégának tudja adni, akinek általános 30 napos elintézési ideje van lefordítani az adott szöveget. Az 1999-es eredeti szöveg az írásbeli kommunikáció négy módját rögzíti:

a) Írásos beadványt kisebbségi nyelven is be lehet nyújtani, amelyre a hatóság az államnyelvű válasz mellett kisebbségi nyelvű választ is küld, kivéve a közokiratokat.

Ez elsősorban az információkérések esetén lehet fontos, ugyanis az ügyfél általában valamilyen szerv által kiadott úrlapon keresztül fordul a szervezethez,

¹⁴ CÚTH 2011. 64.

amire válaszolva a szervezet leginkább valamilyen közokiratot állít ki, amelynek kötelezően szlovák nyelvűnek kell lennie. A közokiratok kisebbségi nyelven történő kiállítását a törvény eredeti szövege nem tette lehetővé, a 2011-es módosítás után viszont a kisebbségi nyelvű írásbeli kommunikáció új móddal bővült: a születési anyakönyvi kivonatot, házassági anyakönyvi kivonatot, halotti anyakönyvi kivonatot, engedélyeket, jogosítványokat, igazolásokat, nyilatkozatokat és rendelkezéseket kérésre kétnyelvűen is ki kell adni. Bárminemű kétség esetén azonban a közokirat államnyelvű (esetünkben szlovák) szövege a döntő.

b) A közigazgatási eljárás során hozott határozatot kérésre kisebbségi nyelvű hiteles fordításban is kiadják.

Ennek a jognak az érvényesülését leginkább úgy lehet elősegíteni, hogy minták készülnek a tipikus határozatokra. Ilyen minták már készültek, az azonban kérdés, hogy az önkormányzatok mennyire ismerik, illetve mennyire használják ezeket. A 2011-es módosítás kiegészítette ezt a jogot, miszerint a hivatal nem csak kérésre adja ki kétnyelvűen a határozatot, hanem akkor is, ha az eljárás kisebbségi nyelvű beadvánnyal indul. Megemlíthető, hogy jelenleg a Pro Civis civil szervezet által üzemeltetett www.onkormanyzas.sk honlapon olvashatók ilyen minták.

c) A területi önkormányzat a saját hatáskörében kisebbségi nyelven is kiadott űrlapjai.

A község hivatalos nyomtatványt kizárólag az ingatlanadó esetében ad, ami azonban központi nyomtatvány, vagyis szlovák nyelvű. Az elektronikus ügyintézés lendíthet a jog érvényesítésében, hiszen ekkor fel lehet ajánlani a terület nyelvének kiválasztását, bármilyen nyelvet is választ az ügyfél, a szövegdobozokba ugyanazok az adatok kerülnek be. A szövegszerű részek feldolgozása pedig a kisebbségi nyelvű alkalmazott feladata lenne.

d) Tájékoztatás saját hatáskörben az általánosan kötelező érvényű jogszabályokról kisebbségi nyelven is.

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája szerint kisebbségi nyelven is hozzáférhetővé kell tenni a legfontosabb törvények szövegét, főleg ha azok érintik a nyelv használóit. Ez azt jelenti, hogy a legfontosabb törvények szövegét le kellene fordítani a kisebbségi nyelvekre is.

C. A nyilvánosságot célzó tájékoztatás

A falvakban talán legfontosabb információszerzési forrás a hangosbeszélő. Ennek nyelvhasználatát először az államtörvény szabályozta, eszerint az államnyelvű információközlés után más nyelven is közzé lehet tenni a közleményeket.

Az információkhoz való hozzáférésről rendelkező törvény szerint azokon a településeken, amelyekben a kisebbség számaránya meghaladja a kisebbségi nyelvhasználati küszöbhez szükséges mértéket, az alábbi információkat kell nyilvánosságra hozni a kisebbség nyelvén is:

- létrehozásának módját, hatáskörét, illetékességét és szervezeti felépítésének leírását;
- hogyan kell a határozat ellen fellebbezni vagy megtámadni azt a bíróságon;
- hogyan kell a kérelmeket, javaslatokat vagy más beadványokat benyújtani;
- milyen jogszabályok alapján jár el az adott hivatal, és melyek az ügyfél jogai és kötelezettségei;
- milyen illetékeket kell fizetni;
- a képviselő-testületi és bizottsági ülések időpontját;
- az ülések javasolt programját;
- a jelenléti ívet és a szavazások eredményeit;
- a nyilvános üléseken készült jegyzőkönyveket;
- az előterjesztett és az elfogadott rendeletek szövegét.

Ezt a rendelkezést szinte lehetetlen betartani, mert vannak olyan pontjai is, példának okáért a jegyzőkönyvek lejegyzése, amelynek elkészítése több napos munkát igényelne, ezért a magyar ülésekről is általában szlovák nyelvű jegyzőkönyv készül, a bevezetőben is említett dolgozatok adatai is ezt támasztják alá.

D. Nyelvhasználat az önkormányzat működése során

A kisebbségi nyelvtörvény 1999-es hatályba lépése előtt a kisebbségi nyelv hivatali használatát sok községben önkormányzati rendeletek szabályozták. A kisebbségi nyelvhasználati törvény értelmében a kisebbségi nyelv használata nem korlátozódik a kisebbségek tagjaira, tehát egy szlovák nemzetiségű képviselő is felszólalhat magyarul az üléseken, azonban a kisebbségi nyelvű ülésezést bárki megghiúsíthatja, még csak nem is szükséges, hogy az adott község lakosa legyen. Az ügyintézés hatékonysága miatt általában minden képviselő az anyanyelvén szólal fel. Ha egy adott képviselő nem beszéli azt a nyelvet, amelyen az ülés folyik, kérhet tolmácsot, akit az önkormányzatnak kell biztosítania.

2011-ben módosultak a parlamenti, az európai parlamenti, a megyei, önkormányzati és a köztársasági elnöki választásokat, illetve a népszavazást

szabályozó törvények is. Ennek a módosításnak köszönhetően a kisebbségek lakta településeken a választási értesítést a kisebbség nyelvén is ki kell küldeni a választópolgároknak, továbbá ezeken a településeken a választóhelyiségek feliratait és az ott megtalálható tájékoztató dokumentumok is feltüntethetők magyar nyelven.¹⁵

A jogszabályi rendelkezések érvényesülése a gyakorlatban

A Fórum Intézet szervezésében és a szlovákiai magyar egyetemistákat tömörítő Diákhálózat aktivistáinak segítségével 2010-ben egy kérdőíves felmérés valósult meg a témában. A kérdőív 74. a hivatali nyelvhasználat helyzetére vonatkozó kérdést tartalmazott. A felmérés nem terjedt ki minden hivatalra, nagyjából helyi önkormányzatokra összpontosított, a válaszadók is főként polgármesterek vagy községi hivatalok alkalmazottai voltak. A felmérés célja elsősorban az volt, mennyire érvényesülnek az önkormányzatok működése során az említett törvényi rendelkezések. A kisebbségi nyelvhasználati törvény értelmében a kormánynak is vizsgálnia kell a törvény rendelkezéseinek a betartását. Az említett 2010-es kutatás és a szlovák miniszterelnöki hivatal (a szlovákiai magyar megnevezése: „kormányhivatal”) 2014-es felmérése és jelentése alapján Horony Ákos foglalta össze a főbb problémákat.¹⁶ Horony a törvényben hét szankcionálható rendelkezést különböztet meg:

1. A település „megjelölésének” a helységnévtáblán való feltüntetése

A Fórum Intézet 2010-es felmérése alapján a magyarlakta települések 94%-ában van helységnévtábla, 6%-ában nincs tábla, egyúttal a megkérdezettek 33%-a szerint a magyar táblát már valamikor megrongálták. Kisebbségi nyelvű üdvözlőtábla viszont már a községek 33%-ában nincs. Ez annak tudható be, hogy ezt a törvényt már nem írja elő, ahogyan a buszmegállókon sem kötelező a település magyar nevének a feltüntetése (csupán a vizsgált települések 26%-ában van). A helységnévtáblák tekintetében a 2014-es kormányhivatali jelentés a Fórum Intézet felmérésében szereplő adattal azonos adatot (94%) közöl.

2. A hivatal magyar nyelven történő „megjelölése”

Erre a 2010-es felmérésben ugyan konkrétan nem kérdeztek rá, a felmért települések polgármesteri hivatalainak 20%-ában azonban teljesen hiányoztak a magyar nyelvű tájékoztató feliratok. A 2014-es kormányzati felmérés szerint az önkormányzati hivatalok 64%-án ki van helyezve a magyar tábla.

---

¹⁵ CÚTH–HORONY–LANCZ 2012. 46.

¹⁶ HORONY 2015. 39 – 40.

3. Tájékoztatás a kisebbségi nyelvhasználat lehetőségeiről

Ezt a 2011-es törvénymódosítás óta kötelezően látható helyre kell kihelyezni a hivatalokban, mintáját kormányrendelet szabályozza. A miniszterelnöki hivatal 2011-es felmérése szerint a tájékoztató a magyarlakta települések polgármesteri hivatalainak 61%-ban hiányzott, a 2014-es felmérés szerint ez a szám 52%-ra csökkent.

4. Kétnyelvű formanyomtatványok

A miniszterelnöki hivatal által végzett 2014-es felmérés alapján a magyarlakta települések polgármesteri hivatalai közül 48%-ban nincs magyar nyelvű szöveget is tartalmazó formanyomtatvány.

5. Veszélyre figyelmeztető információk

A miniszterelnöki hivatal 2014-es felmérése szerint a magyarlakta települések 30%-ában nincs ilyen jellegű információ kihelyezve a polgármesteri hivatalban magyarul.

6. Kisebbségi nyelvű kommunikáció szóban és írásban

A 2014-es felmérés alapján az alkalmazottak 85%-a szóban, 77%-a pedig írásban is tudott magyarul kommunikálni. Ugyanakkor a 2014-es felmérés szerint a községek 96%-a biztosította az ügyféllel a magyar nyelvű kommunikációt, ugyanakkor a települések 35%-ban nem válaszolnak magyarul a magyar nyelven írt beadványokra.

7. Határozatok és közokiratok kényelvű kiadása (anyakönyvi kivonatok, igazolások, jogosítványok, engedélyek, stb.)

A miniszterelnöki hivatal 2014-es felmérése szerint két év alatt 7 településen adtak ki magyarul is határozatot, ez a magyarlakta települések 2%-át jelenti. Az önkormányzati rendeleteket csupán a települések 5%-a teszi közzé magyar nyelven, pedig az információkhoz való szabad hozzáférésről rendelkező törvény ezt kötelezően előírja.

Az adatok jól mutatják, hogy még azoknak a rendelkezéseknek az esetében is óriási hiányosságok mutatkoznak, amelyek kötelezően előírják a kisebbségi nyelv használatát, és amelyek megsértése a törvény értelmében szankcionálható. Amint Horony Ákos összefoglalóan megfogalmazza: „Különösen az írásban történő hivatali nyelvhasználatra vonatkozó adatok megdöbbentőek. A jogsérelem miatti bejelentések hiánya is arra utal, hogy a magyar anyanyelvűek jogtudata vagy bizalma a nyelvhasználati jogaik kikényszeríthetőségében nagyon alacsony.”¹⁷. Éppen ezért Horony Ákos az elkövetkező

¹⁷ HORONY 2015. 40.

időszak fontos feladatának tartja a magyar anyanyelvű lakosság ez irányú aktivitásának a növelését.

Nyárasd község jellemzése

Nyárasd község Délnyugat-Szlovákiában, a Csallóköz északkeleti részén, a Duna Tőkési-ága és a Kis-Duna összefolyásától nem messze, Dunaszerdahelytől 15 km-re terül el. A község a Dunaszerdahelyi járáshoz tartozik. A múltban két részből állt, Alsó- és Felsőnyárasdból, azonban az idő múlásával a két falu egyesült, így alakult ki a mai Nyárasd név. A falu első írásos említése 1113-ból származik, a Zobori apátság alapítólevele a falut *Narias* néven említi. A lakosság ősi foglalkozása a halászat és vadászat volt, Buda és Komárom után Nyárasd volt Magyarország harmadik legnagyobb vizafogó helye. Később a földművelés és az állattenyésztés vette át a halászat szerepét.¹⁸

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a község lélekszáma meghaladja a 3 000 főt. Az alábbi táblázatban a nemzetiségi megoszlást láthatjuk az elmúlt három népszámlálás adatai alapján.

Nemzetiségi megoszlás Nyárasd községében*

	1991		2001		2011	
	Fő	Lakosság %-a	Fő	Lakosság %-a	Fő	Lakosság %-a
Magyar	2 834	96,69	2 805	93,03	2 690	88,34
Szlovák	80	2,73	158	5,24	186	6,11
Roma	1	0,03	15	0,50	42	1,38
Egyéb	16	0,55	37	1,23	127	4,17
Lakosság száma	2 931		3 015		3 045	

* <https://slovak.statistics.sk>

A táblázatból látható, hogy a falut nagyrészt magyarok lakják, de arányuk folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Az 1991-es népszámlálási adatok alapján a község 96,69%-a vallotta magát magyar nemzetiségűnek, 2001-ben már csak 93,03%-a. A két népszámlálási adat több mint 3%-os csökkenést mutat a magyar nemzetiségű lakosok szempontjából. A 2011-es népszámláláson a lakosság csupán 88,34%-a vallotta magát magyarnak, ez a 2001-es adathoz viszonyítva további 5%-os csökkenés. A népszámlálási adatok alapján kijelenthető, hogy 20 év alatt a községben élő magyarok aránya 8%-kal csökkent.

¹⁸ <http://www.topolniky.sk/hun/index.php/hu>

A községben egy alapiskola és egy óvoda működik, mindkettő magyar tananyelvű. Az alapiskolának összesen 191 tanulója volt a 2015/2016-os tanévben, az óvodába ebben az évben 62 gyerek jár. Nyárasdon számos szervezet és egyesület működik, így horgász szervezet, önkéntes tűzoltótestület, sportegyesület, a Csemadok és Vöröskereszt helyi szervezete, a MOST-HÍD pár helyi szervezete, az MKP helyi szervezete. A községben tevékenykedő összes szervezet magyarul tartja gyűléseit, ha azonban valamilyen hírt közölnek a lakosokkal, a magyar nyelvű szöveg után elhangzik annak szlovák nyelvű fordítása is. A faluban gazdag a kulturális és sportélet, heti szinten van előadás, filmvetítés a helyi kultúrházban. A nyári szünetben a gyerekeknek táborokat szerveznek. A helyi sportcsarnok számtalan labdarúgó-tornának és egyéb sportnak is otthont ad, ezen felül a nyárasdi kézilabdacsapat messze földön híres. Nyárasd község weboldala a www.topolniky.sk címen érhető el.

A képviselő-testületi tagok számát a települési önkormányzatokról szóló törvény 11.§ (3.) bekezdése szabályozza,¹⁹ eszerint a 3000–5000 lakosú településeken a képviselő-testületben 9–11 tag lehet. Nyárasdon az alsó határt választották, azaz 9 képviselőben határozták meg a képviselő-testületi tagok számát. A legutóbbi (2014) kommunális választáson a 17 képviselőjelöltből kilencen (52,9%) a Magyar Közösség Pártja színeiben indultak, három (17,6%) jelölt indult a MOST-HÍD pártból, szintén három (17,6%) független jelöltként, egy-egy (5,9%) jelölt pedig a szlovák SaS és a SMER pártból. A 17 jelöltből a kilenc képviselő-testületi tag a következőképp került ki: heten a Magyar Közösség Pártját erősítik, ami a teljes képviselő-testület 77,78 %-a, a további két tag független (22,22%). A Magyar Közösség Pártja kilenc jelöltjéből heten kerültek a képviselő-testületbe, ami a párt jelöltjeinek 77,78%-a. A három független jelöltből ketten kerültek a testületbe, ami a független jelöltek 66,67%-a. A többi pártból nem került a képviselő-testületbe jelölt.²⁰

Kérdőívek kiértékelése

A 2014-es kommunális választásokkal, illetve az önkormányzati ülésekkel kapcsolatos kérdéseimet 5 képviselő-testületi tagnak tettem fel (egy nő és négy férfi). Az öt válaszadó közül négy a Magyar Közösség Pártjának tagja, egy képviselő-testületi tag pedig független jelöltként indult a választáson. Az eredeti cél az volt, hogy szóbeli irányított interjút készítsek az interjúalanyokkal,

¹⁹ <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-369#cast1> „Zákon Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení (Törvény a községi önkormányzatokról)”

²⁰ A választásokkal kapcsolatos információkat a községi hivatal alkalmazottjaitól kaptam.

ezt azonban ők nem vállalták, csupán írásban válaszoltak a feltett kérdésekre. Minden megkérdezett képviselő-testületi tag ugyanazt a kérdőívet kapta meg (1. számú melléklet).

A kérdőív több részre osztható. Az első rész alapján információkat kapunk a válaszadók koráról, iskolázottságáról és anyanyelvéről. A válaszadók átlagéletkora 51 év, legfiatalabb válaszadó 42 éves volt, a legidősebb pedig 56 éves. A hat válaszadóból ketten felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, háromnak középfokú végzettsége van. Az összes válaszadó magyar anyanyelvű és nemzetiségű.

A kérdőív második része a válaszadók képviselői munkája előtti időre vonatkozó kérdéseket tartalmaz (mivel foglalkozott, mielőtt bekerült a képviselő-testületbe; tagja volt-e valamilyen társadalmi szervezetnek a választások előtt; először jelöltette-e magát). A válaszadók nagy része alkalmazottként dolgozott valamilyen vállalatnál, azonban akad egy, aki magánvállalkozó volt, és egy, aki irodalomszervezéssel foglalkozott, illetve foglalkozik a mai napig. A válaszadók többsége tagja volt valamilyen szervezetnek (Vöröskereszt, Csemadok, sportszervezet) utóbbi esetben vagy játékosként, vagy vezetőségi tagként. Az összes válaszadó már korábban is jelöltette magát képviselőnek, azonban van olyan, aki csak most került be először. Az egyik válaszadó ezt azzal indokolja, hogy nem a falu szülöttje:

„Nagyon ritka az, amikor olyan egyén kap bizalmat valamilyen tisztségbe, aki nem született helyi lakos.”

A kérdőív harmadik részébe sorolt kérdésekkel arra kerestem a választ, miért tartják fontosnak a válaszadók a képviselői munkát a helyi önkormányzatban, valamint mi a céljuk azzal, hogy a testület tagjai. A képviselő-testületi tagoknak egyértelműen azért fontos, hogy a testületben legyenek, mert ott születnek azok a döntések, amelyek által a község szebbé, jobban élhetővé válik, főleg a fiatalok számára, így a fiatalok nem fognak elköltözni a faluból. Több adatközlő számára is fontos, hogy az önkormányzati pénzt mire fordítja a község. Az egyik válaszadó ezt mondta:

„Egyáltalán nem mindegy az számomra, hogy a közös pénz hova kerül, tehát mi minden lesz belőle csinálva.”

Válaszadóim azt szeretnék, hogy élhető legyen a település, ahol élnek, a vágyon és az élet biztonsága a lehető legjobban legyen jelen a mindennapokban. Továbbá szeretnék elérni azt, hogy a gyerekek ne az okostelefonjaikkal játszanak a parkokban, hanem focizzanak, és hogy a magyar öntudat és kultúra egyre jobban fejlődjön a községben. Az egyik válaszadó így vélekedik a dologról:

„Lehet, hogy egy kicsit naiv vagyok, de szeretném azt, hogy a gyerekek újra visszajöjjenek a pályára, a parkokban újra fociznának, és nem alkoholizálnának, mint most elég sok fiatal.”

A kérdőív következő szakasza a kommunális választások szórólapjaira és azok nyelvezetére irányul (saját vagy a párt által elkészített szórólapja volt-e, és ezek a szórólapok milyen nyelvűek voltak; számukra miért fontos a kétnyelvű szórólap; külön lapon szerepelt-e a kétnyelvű szöveg, és milyen tartalmi eltérés volt a szövegek között; milyen visszajelzéseket kapott a szórólappal kapcsolatban). Azoknak a jelölteknek, akik valamilyen párt színeiben indultak, egy közös, a párt által készített szórólapjuk volt. A független jelöltek is „összeálltak”, és közösen csináltak egy szórólapot, tehát nekik is közös szórólapjuk volt. A nyárasdi MKP egyik jelöltje a következőt mondta:

„Mi csapatban mérettettünk meg, még akkor is, ha egyénekre kellett leadni a szavazatot. Ha kampányoltunk, akkor azt mindenkiért tettük, olyan egy mindenkiért, mindenki egyért formában.”

A független jelöltként indult válaszadónak volt kétnyelvű szórólapja. Rajta kívül mindenki természetesnek tartotta, hogy a szórólap magyar nyelvű legyen. A kétnyelvű szórólappal rendelkező válaszadó azért tartja fontosnak a kétnyelvű szórólapot, mert a községben egyre több a szlovák anyanyelvű választópolgár, és mivel ők is a közösség részei, ezért nem szabad megsérteni őket azzal, hogy az ő anyanyelvükön nem teszik elérhetővé az anyagot, amiben a jelölt tervei, céljai vannak:

„Meg ne sértsük a magyarul nem beszélőket.”

Akiknek csak magyar egynyelvű szórólapjuk volt (nyárasdi MKP-tagok), azok közül többen azért nem tartották fontosak a kétnyelvű tájékoztatást, mert a település közel 90%-a magyar anyanyelvű, és úgy gondolják, hogy a szlovákok is értenek magyarul:

„Olyan faluban élünk, ahol szinte 100%-ban magyarok élnek, mindenki mindenkit ismer, így a szlovák szórólapnak nincs foganatja.”

„Nem tartom fontosnak, ugyanis a mi községünkben csupán 6-7%-ban élnek szlovák nyelvű lakosok, közülük többen értői és használói a magyar nyelvnek. Amennyiben más lenne az arány, nem zárkóztunk volna el a kétnyelvűség elől, legalábbis én biztosan nem.”

A függetlenként induló jelölt mindkét nyelvű szövege egy lapon volt. Nem volt eltérés a kétnyelvű szöveg között, és a magyar volt a kiinduló szöveg, amit lefordított szlovákra, tehát a szlovák szöveg újrafogalmazása nem volt megfigyelhető. Mind az öt válaszadó egyetértett abban, hogy a szöveg minden polgárhoz szólt

nemzetiségtől, nemtől, kortól, érdeklődési körtől vagy végzettségtől függetlenül. A szórólappal kapcsolatban minden válaszadó pozitív visszajelzéseket kapott, de természetesen tudják, hogy biztosan vannak olyanok is, akiknek nem tetszett. Többen is említették, mennyire fontos az az idő és energia, melyet a szórólappra fordítottak, hogy az a lehető legjobb legyen, mert ebben lehet a legrészletesebben leírni, ami a választópolgárt érdekli, azaz a célokat:

„Negatív nem jutott el a fülemig, nyilván akadnak olyanok, akik hibát láttak benne, de azok mélyen hallgattak.”

Arra is rákérdeztem, hogy az írásbeli szórólapos kapcsolattartáson kívül milyen egyéb módon vették fel a kapcsolatot a megkérdezettek a választópolgárokkal. Egy válaszadó (független jelölt) nem tartja fontosnak, hogy bármilyen más módon megszólítsa a választókat, mivel egy olyan községben él, ahol mindenki ismer mindenkit. A független jelölt a következőt válaszolta:

„Ez nem város, hogy annyiszor be kellene mutatkozni bárkinek is.”

A többi válaszadó találkozókön, fórumokon és egy nagyszabású kampányzáró gyűlésen keresztül is kapcsolatot teremtett a választópolgárokkal:

„Lakossági fórumon és kötetlen, mindennapi beszélgetés során az emberekkel sok mindenről, köztük a választásokról is lehet beszélgetni. Ilyenkor gyakran kérdeznak a jelöltreől olyat, amit a nagy nyilvánosság előtt nem biztos, hogy megkérdeznének.”

A kérdéssor következő szakasza a képviselő-testületi ülések nyelvezetével foglalkozik. Kitér arra, milyen nyelven folynak a képviselő-testületi ülések és a viták; az egyes válaszadók milyen nyelven szólalnak fel, és a mondandójuk során előfordul-e a kódváltás. Mind az öt válasz megegyezett, miszerint magyar nyelven vezetik a képviselő-testületi üléseket. Egy válaszadó mondta, hogy volt már olyan eset, hogy egy szlovák nyelvű vendég vett részt az ülésen, ekkor szlovákul tartották az ülést, mivel egyik tagnak sem okoz problémát a szlovák nyelv használata, és így nem kellett tolmácsot biztosítaniuk. Elmondták, hogy az előterjesztések is általában magyar nyelvűek, azonban előfordul, hogy valami kérvény, hivatalos felszólítás szlovákul érkezik a testülethez, ilyen esetekben ezeket felolvassák szlovákul. Az összes válaszadó egyértelműen azt válaszolta, hogy a vita magyar nyelven zajlik, és ők is az anyanyelvükön, magyarul szólalnak fel. Nem indokolt, hogy egy magyar közösségben szlovákul beszéljenek. Minden válaszadó természetesen tartotta a kódváltást, főleg a magyar szak kifejezések okoznak problémát nekik.

„Természetesen fordult elő, mert hát sajnos ilyen magyarok vagyunk, néha-néha becsúszik egy-egy szó, főleg ha szak kifejezésekről van szó.”

„Igen előfordul, mert a testületi ülések ilyen parázs hangulatban zajlanak, és hát hajlamosak vagyunk bedobni szlovák szavakat is, főleg szakkifejezéseket, de próbáljuk egymást kijavítani.”

„Igen, sajnos ez gyakran előfordul akaratlanul is. Magyarok vagyunk, de azt be kell vallani, hogy nem tudunk rendesen magyarul, sajnos.”

A válaszadók közül csupán egy válaszolta (MKP-képviselő), hogy nála személy szerint nem fordul elő a kódváltás, az összes többi válaszadóval előfordult már az ilyen, főleg akkor, ha szakszavakat használ. Az egyik válaszadó ezt hibának véli:

„Sajnos igen, pedig vigyázni szoktam. Ügyelek arra, hogy ne keverjem a magyar beszédet, szöveget a szlovákkal. Írásban nincsen gondom, de szóban hamar elkövetem a hibát, valahogy természetesen jönnek ki belőlem rosszul beidegződött szavak. Ha koncentrálok, nincs gond, de ha kicsit is elengedem magam, akkor kicsúszik a számon az, aminek nem kellene.”

A négy válaszadóból (egy válaszadó értelemszerűen nem jön számításba az előző kérdésre adott válasza miatt) hármat nem zavar, ha szlovák szavat is használ a magyar beszédében, és ők nem is próbálják kiküszöbölni ezt. Egy válaszadót azonban zavar:

„Zavar és haragszom magamra ilyenkor, ez szerintem természetes. Úgy próbálom kiküszöbölni ezt, hogy minél jobban odafigyelek arra, amit mondom.”

Utolsó kérdésként azt tettem fel, hogy tudnak-e mondani olyan szavakat, melyeket a magyar nyelvű beszéd során szlovákul mondtak. Az alábbi szavak szerepeltek a leggyakrabban: *príjem* (jövedelem, bevétel), *zákon* (törvény), *zápočet* (beszámítás), *výpis* (kivonat), *register trestu* (büntető nyilvántartás), *faktúra* (számla), l. pl.: „A *príjemből* (jövedelemből) *kiszámítva*.”

A kérdőív kiértékelése alapján a testületi tagok magyarul szólalnak fel, magyarul zajlik a vita, magyarul folyik a kommunikáció. A szlovák nyelvű előterjesztéseket felolvassák szlovákul, és csak abban az esetben tartják az üléseket szlovákul, ha a magyar nyelvet nem beszélő vendég is részt vesz rajtuk. Ez esetben egyszerűbb nekik szlovákul tartani az ülést, mint tolmácsot biztosítani, ugyanis egyik önkormányzati tagnak sem okoz problémát a szlovák nyelvű kommunikáció. A különbség inkább a tagoknak a magyarhoz mint kisebbségi nyelvhez való hozzáállásában mutatkozik. Míg egyesek teljesen elfogadják és természetesnek tartják, hogy kétnyelvű területen előfordul, hogy egy-egy szlovák szó megjelenik a magyar beszédben, addig mások ezt elfogadhatatlan hibának és rossz berögződésnek találják, amit próbálnak kiküszöbölni. Elmondásuk szerint főként a magyar szakterminológia ismeretének hiánya okozza, hogy a magyar beszédben is megjelenik a szlovák nyelv.

Nyelvhasználat a képviselő-testületi üléseken

Hogy megtudjam, mennyire valóságosak a kérdőívekre adott válaszok, megvizsgáltam öt képviselő-testületi ülés nyelvezetét. Elsősorban azoknak a tagoknak a felszólalását figyeltem, akik kitöltötték a kérdőívet, azonban a megfigyelt mintegy 7 óra hanganyagból csupán hét alkalommal volt példa arra, hogy a kérdőívet kitöltő tagok szlovák szót, kifejezést használtak, ezért a szlovákul elhangzott összes, azaz hét példát feltüntettem. Bár 7 óra anyagát vizsgáltam, csak hét esetben fordult elő kódváltás vagy kölcsönző használata, abból is kétszer az *egzekútor* szó esetében. A képviselő-testületi tagok tudatosan törekednek arra, hogy ne használjanak szlovák szavakat. Megfigyeltem, hogy amikor egy előre megírt szöveget olvasnak fel, akkor az teljesen magyar nyelvű, nem található benne szlovák szó. A kódváltásra leginkább a viták során kerül sor, amikor indulatosabban beszélnek, és arra figyelnek a képviselő-testületi tagok, hogy mit mondanak, és nem pedig arra, hogyan mondják azt. A kérdőívekre adott válaszok alapján főként a szakszavak esetében történik meg, hogy magyar nyelvű szó helyett a szlovák megfelelőjét használják, ezt személyes tapasztalataimmal is alátámaszthatom.

Az önkormányzati üléseken megfigyelhető kódváltást Lanstyák István tanulmánya alapján vizsgáltam.²¹ Kódváltásnak, illetve kódváltogatásnak a kétnyelvű kommunikáció olyan válfajait nevezzük, melyekben a beszélők egyetlen diskurzuson belül két különböző nyelvet, illetve két különböző nyelvhez tartozó elemeket használnak, mégpedig anélkül, hogy az eltérő nyelvekhez tartozó szekvenciák tartalmilag megfelelnek egymásnak. A kódváltás esetében megkülönböztetünk bázisnyelvet és vendégnyelvet. Bázisnyelvnek azt a nyelvet nevezzük, amelyik a diskurzusban szerkezetileg vagy mennyiségileg domináns (a vizsgálat esetében ez a magyar nyelv). A vendégnyelvnek azt a nyelvet tekintjük, amelyik alkalmilag vagy rendszeresen megjelenik a bázisnyelvi megnyilatkozásokban (a vizsgálat esetében ez a szlovák nyelv). Azokat a vendégnyelvi elemeket, amelyek megjelennek a bázisnyelvi szövegben, vendégnyelvi betétnek nevezzük.

A bázisnyelv szerkezeti dominanciája azt jelenti, hogy a bázisnyelv meghatározza a beszéd egészének vagy jelentős részének a nyelvtani viszonyát. Ez leginkább egyértelműen úgy mutatkozik meg, hogy a vendégnyelvi betétek szükség esetén bázisnyelvi toldalékot kapnak. Abban az esetben, ha a két nyelv szórendi szabályai más-más szórendet követelnek meg, a bázisnyelvi szórend

²¹ LANSTYÁK 2005.

mondatbeli alkalmazása a bázisnyelv nyelvtani dominanciájára utal. A bázisnyelv mennyiségi dominanciája alatt azt értjük, hogy az adott diskurzuson belül a bázisnyelvből származó szekvenciák nagyobb számban jelennek meg, mint a vendégnyelvből származók.

Ha a kódváltás egy diskurzusban kisebb nyelvi egységet (szó szerkezetet, nem mondat értékű szót) érint, és ezt egy nagyobb egység részeként elemezhető, bázisstartó kódváltásról beszélünk. A megnevezés arra utal, hogy a bázisnyelv a megnyilatkozás során nem változik meg, csupán a másik nyelvből vendégnyelvi betétek (szavak, szó szerkezetek) kerülnek át. A bázisstartó kódváltásnak négy alfaját különbözteti meg Lanstyák István.²²

- A. Z típusú kódváltás: a vendégnyelvi betéthez zéró rag, illetve más toldalék kapcsolódik.
- B. H típusú kódváltás: a vendégnyelvi betétből grammatikai szempontból valamilyen toldalék hiányzik.
- C. B típusú kódváltás: a vendégnyelvi betét bázisnyelvi toldalékkal van el látva.
- D. V típusú kódváltás: a vendégnyelvi betét vendégnyelvi morféma segítségével épül be a megnyilatkozásba.

A közvetkező példákban a magyar mint bázisnyelv mennyiségi dominanciája mellett megfigyelhető a szerkezeti dominancia is. Példáimban a B típusú kódváltást figyelhetjük meg: a vendégnyelvi betétek magyar toldalékokat kapnak, hogy szó szerkezetet alkothassanak az állítmányokkal (a szövegben a vendégnyelvi betétet aláhúzással emeltem ki, utána zárójelben közlöm magyar értelmezését):

1. SL – kitöltötte a kérdőívet:

„Én meg nem osztanám kétfele, pontosan evégett, hogy már két éve húzódik a dolog, és a másik dolog meg, hogy már a múlt évben be kellett volna fizetniük, amit ők teljesen ignoráltak, úgyhogy ha ők ennyi ignorálják, amit megtehettek, mert azok az orgán-ok, ('szervezetek') akiknek mellettünk kellene, hogy álljanak őket erősítették.”

2. NA – kitöltötte a kérdőívet:

„Az előbbi számokat a prijem-ből ('jövedelemből') kiszámítva kapjuk meg.”

Előfordult olyan is, amikor csupán a bázisnyelv mennyiségi dominanciája figyelhető meg. A következő példákban a Z típusú kódváltás figyelhető meg: a vendégnyelvi betét csupán magyarázatként szolgált a bázisnyelvben, nem tartalmaz semmilyen toldalékot:

²² LANSTYÁK 2005. 91 – 93.

3. UA – nem töltötte ki a kérdőívet:

“Megint eltelt egy év, és újból az egész éves számadatokról, gazdálkodásról kell beszámolni, egy kicsit kiegészíteném az előttem elhangzott beszámolót a zárszámadással és annak tartalmával. Ez a záverečný účet.”

A következő példában azt figyelhetjük meg, hogy a beadandó levelet milyen szlovák nyelvű címmel kell ellátni. A képviselő-testületi tag a címet felolvasta az adott nyelven, szlovákul. A grafikusan megjelenő gondolatjelet először a vendégnyelven, majd a bázisnyelven is elmondta. A pomlčka szlovák nyelvű szót hibásan kötőjel-ként fordította, holott gondolatjel-ről van szó:

4. BL – kitöltötte a kérdőívet:

“A levelet 13 óráig kell eljuttatni a községi hivatalba a „Volba hlavné kontrolóra 2015 (‘főellenőr-választás 2015’) pomlčka kötőjel neotvárat (‘nem felbontandó’)” című megjelöléssel egy beadványt úgy, hogy a következő április végéig, a testületi ülésen lehessen dönteni róla.”

Ezekon kívül még elhangzott két szó – audítor (‘könyvvizsgáló’), egzekútor (‘bíróági végrehajtó’) – melyeket nem magyarul mondtak a képviselő-testületi tagok, azonban ezeket a szavakat – a szlovákiai magyarok körében meglehetősen gyakori használatuk miatt – inkább kölcsönszónak, nem pedig kódváltásnak minősíttem. A csaknem 7 órás megvizsgált anyagból csupán három alkalommal volt megfigyelhető direkt kölcsönszó használata:

1. SL – kitöltötte a kérdőívet:

“Én az mondom, hogy fizessék mindet egyszerre, mert előfordulhat az, hogy jön egy kérvény, hogy majd jövő hónapban fizethessük és ha nem fizetik be, akkor tudunk lépni abban a pillanatban egzekútor-t (‘bíróági végrehajtó’) hívunk, hogy hajtsa be a pénzt.”

2. AJ – nem töltötte ki a kérdőívet:

“Ha egy magánszemélyt megbüntettek, vagy mit tudom én, ott ha szólnak az egzekútor-nak (‘bíróági végrehajtó’) is, ott lehet, hogy a létminimumot figyelik.”

3. UA – nem töltötte ki a kérdőívet:

“Az előírások értelmében a könyvviteli zárást és gazdálkodást audítor-ral (‘könyvvizsgáló’), kell hitelesíteni, ez folyamatban van.”

Összegzés

A bemutatott munkában azt vizsgáltam, hogyan jelent meg a magyar mint kisebbségi nyelv és a szlovák nyelv a jelöltek kampányanyagaiban a 2014-es kommunális választásokon Nyárasd községben, valamint az önkormányzati üléseken mennyire van jelen a kisebbségi nyelv.

Munkám elméleti részében bemutattam a Szlovákiában hatályos nyelvtörvényeket, részletesen kitérve a kisebbségi nyelvhasználati törvényre, valamint az önkormányzati nyelvhasználat színtereire. Szemléltettem, hogy a választásokat és a népszavazást szabályozó törvények 2011-es módosítása után milyen kötelezettségei vannak az önkormányzatoknak a kisebbségi lakosok felé. A munka érdemi részében bemutattam a vizsgálatba bevont település elhelyezkedését, rövid áttekintést nyújtottam a község történelméről, majd népszámlálási adatokkal szemléltettem a falu lakosainak számát és nemzetiségi összetételét. Szó esett továbbá a Nyárasd községben működő szervezetekről is.

A már megválasztott képviselő-testületi tagoknak egy kérdőívet küldtem ki, a válaszok alapján vizsgáltam, hogyan jelent meg a magyar nyelv a 2014-es kommunális választások kampányanyagaiban, valamint azt, mennyire van jelen a kisebbségi nyelv a képviselő-testületi üléseken. Azért töltöttem ki kérdőívet az önkormányzati tagokkal, mert úgy gondolom, hogy a magyar mint kisebbségi nyelv használatának gyakoriságát nagyban befolyásolja az ő nyelvhasználatuk.

Csaknem 7 órányi önkormányzati ülés anyagát vizsgáltam meg Nyárasdról, hogy megállapíthassam, megegyeznek-e a valósággal a kérdőívre adott válaszok. A megvizsgált anyagban csupán hét alkalommal volt megfigyelhető az, hogy nem magyar szót használnak a képviselő-testületi tagok. Tapasztalataimmal alátámaszthatom: a magyar szakterminológia ismeretének hiánya okozza, hogy szlovák szavakat használnak felszólalásukban az önkormányzati tagok. Az állam nyelvén beérkezett levelet szlovákul olvasták fel, a szöveghez fűzött megjegyzések viszont magyarul hangzottak el. Ebben a részben továbbá Lanstyák István tanulmánya alapján összefoglalom a bázisstartó kódváltás alfajait, ugyanis a képviselő-testületi üléseken elhangzott kódváltásokat a bázisstartó kódváltáshoz lehet sorolni.

A vizsgálatból kitűnik, hogy Nyárasd községben a magyar nyelv dominál a képviselők és a képviselő-testület kommunikációjában, az önkormányzat írásbeli anyagai esetében (pl. egyes előterjesztések) megjelenik a szlovák nyelv is. Hasonló a helyzet az egyéb dél-szlovákiai magyar településeken is, ahol szóban szinte kifogástalanul működik a magyar nyelvű kommunikáció, ám írásban már inkább az államnyelv van jelen a hivatali érintkezésben²³. Nyárasdon a megkérdezettek saját maguk is úgy nyilatkoztak, hogy a képviselői munkájuk ellátásával kapcsolatban szlovák szavakat is kénytelenek használni.

²³ NAGYOVÁ 2016., SZURI 2016., MÁTYÁSOVÁ 2016.

Szakirodalom

- BENEOVÁ 2015 BENEOVÁ Brigita: Méhi község hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. UKF, Nyitra, 2015.
- CÚTH 2011 CÚTH, Csaba: A kisebbségi nyelvhasználat jogi keretei és megvalósulásának körülményei a szlovákiai helyi önkormányzatokban 1999 és 2011 között. In: Fórum Társadalomtudományi Szemle (2011) 2. sz. 59–85.
- CÚTH–HORONY–LANCZ 2012 CÚTH Csaba – HORONY Ákos – LANCZ Attila: Anyanyelv-használati útmutató. In: Nyelvi jogok Szlovákiában. Szerk. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet. 46
- CSIFFÁRIOVÁ 2012 CSIFFÁRIOVÁ Kinga 2012: A magyar mint kisebbségi nyelv használata Királyfiakarcsa és Egyházkarcsa hivatalaiban. Mesterszakos diplomamunka. Pozsony: Univerzita Komenského, 2012.
- CSINTÓ 2010 CSINTÓ Karolina: Prosím, tessék! Hivatali és közéleti kétnyelvűség Somorján. Mesterszakos diplomamunka. Pozsony: Univerzita Komenského, 2010.
- GÁLOVÁ 2016 GÁLOVÁ Erika: Két mátyusföldi magyar faluközösség hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2016.
- GAZDÍKOVÁ 2014 GAZDÍKOVÁ Kristína: Szlovák hivatalos szövegek magyarra fordításának problémái. A hivatali kétnyelvűség vizsgálata a Hodosi Községi Hivatalban. Alapszakos szakdolgozat. Pozsony: Univerzita Komenského, 2014.
- HENDRICHOVÁ 2015 HENDRICHOVÁ Sabína: Párkány hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2015.
- HERBERGEROVÁ 2009 HERBERGEROVÁ Kitti: Szlovák-magyar nyelvi kapcsolatok a hivatalos érintkezésben Doborgazon. závěrečná. Pozsony: Univerzita Komenského, 2009.
- ISTÓK 2012 ISTÓK Vojtech: A magyar mint kisebbségi nyelv használata Tornalján. Alapszakos szakdolgozat. Pozsony: Univerzita Komenského, 2012.
- LOVÁSZEKOVÁ 2016 LOVÁSZEKOVÁ Dóra: Két mátyusföldi magyar település hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2016.

- MÁTYÁSOVÁ 2016 MÁTYÁSOVÁ Nikoleta: Vásárút és Nyárasd községek hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2016.
- MRVA – SZILVÁSSY 2011 MRVA Marianna - SZILVÁSSY Tímea: Kétnyelvűség a dél-szlovákiai településeken. In: Fórum Társadalomtudományi Szemle (2011) 1. sz. 37–58.
- NAGYOVÁ 2016 NAGYOVÁ Andrea: Két csilizközi faluközösség hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2016.
- SZABÓMIHÁLY 2002 SZABÓMIHÁLY Gizella: A szlovákiai kisebbségek nyelvi jogai és a kisebbségi nyelvhasználat szinterei, különös tekintettel a magyar közösségre. In: Magyar nyelvtervezés Szlovákiában. Szerk.: Lanstnyák István – Szabó Mihály Gizella. Pozsony, 2002. 19–40.
- SZABOVÁ 2015 SZABOVÁ Klaudia: Zsigárd és Királyrév hivatali nyelvhasználatának vizsgálata. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2015.
- SZURI 2016 SZURI Gábor: Kétnyelvűség a hivatalos érintkezésben Ekel községben. Alapszakos szakdolgozat. Nyitra: UKF, 2016.

Internetes szakirodalom

- HORONY 2015 HORONY Ákos: A hivatali magyar nyelvhasználat a felmérések tükrében.
http://www.onkormanyzas.sk/onksz/201505211936360.Szemle_2015_01.pdf. [megtekintés időpontja: 2016. március 12.]